

АЛГОРИТЪМ ЗА ЕЗИКОВОСТИЛИСТИЧЕН АНАЛИЗ НА ТЕКСТ

1. Избройте чувствата, които изпитвате след прочитането на текста.
2. Извадете думите, изразите или изреченията, които се открояват при първото впечатление. Коментирайте тяхната употреба в текста.
3. Извадете и коментирайте ефекта от:
 - а) архаичните думи,
 - б) общокултурната лексика (от история, митология, религия, екзотика)
 - в) поетичните думи и неологизмите
 - г) диалектните думи
 - д) синонимите, паронимите, омонимите, антонимите
 - е) фразеологизмите
 - ж) изразните средства от различните функционални стилове на езика.
4. Коментирайте ЕЗИКОВИТЕ средства, като си помагате със следния кратък речник на литературните термини:
 - а) стилистически фигури:
 - **анаколут** (отклонение от логически и граматически правилна конструкция)
 - **анафора** (повторение на звуци, думи и изрази в началото на няколко стиха или фрази)
 - **антиметабола** (противопоставяне по смисъл в резултат на преобръщане на елементи от първата част на фразата във втората)
 - **антитеза** (противопоставяне, контраст)
 - **антифраза** (иронично изразяване на противоположното на онова, което се има предвид)
 - **апосиопеза** (замълчаване, недовършване на израза)
 - **апострофа** (отклонение, обръщение за приобщаване към чувството)
 - **асиндетон** (изразяване без съюзи и граматически връзки)
 - **градация** (степенуване)
 - **елипса** (пропускане на съществена част от израза, която се подразбира от контекста)
 - **еналага** (замяна на една граматическа форма с друга)
 - **епифора** (повторение в края на стиха)
 - **инверсия** (промяна на традиционно установения ред)
 - **катахреза** (неправилна употреба на думи не в правилното им значение)
 - **контраст** (противопоставяне)
 - **ономатопея** (създаване на думи по звукоподражание)
 - **парабола** (сравнение)
 - **паралелизъм** (съпоставяне на основата на сравнение, контраст и антитеза)
 - **повторение** (словесни повторения – рефрен, припев, лейтмотив; звукови повторения – анафора, епифора, анадиплос, антанаклазис - повторение в контекста на една и съща дума с две различни значения "омоним", алитерация, асонанс и рима)
 - **полисиндетон** (обратно на асиндетон - свързване на еднородни части със съюзи)
 - **реторичен въпрос** (който не очаква отговор)
 - **реторично обръщение** (призив)
 - **симпложе** (съчетание на анафора и епифора)
 - **хиазъм** (кръстосано разположение на съставките в обратен ред)
 - **хипербат** (разделяне на части на изречението, които обичайно са непосредствено една след друга)

б) тропи:

- **алегория** (говори се за едно, а се подразбира друго)
- **антономазия** (заменяне на личното име с нарицателно)
- **алюзия** (загатване, намек)
- **емфаза** (подчертаност, изразителност, постигната чрез интонация, инверсия, анафора, алитерация, паралелизъм, възклицание, обръщение, метрическа пауза)
- **ирония** (осмиване, но не разобличаване)
- **литота** (намаляване на значението, обезличаване)
- **метафора** (пренасяне, прехвърляне на черти и качества от един предмет върху друг)
- **метонимия** (преименуване, преносно значение на думи, за да бъде изразена чрез тях същността на други)
- **металепса** (пренос, заменяне на дума в пряк смисъл с друга в непряк)
- **оксиморон** (съчетание на противоречиви по смисъл понятия)
- олицетворение (приписване на човешки черти на животни, предмети и природни явления)
- **перифраза** (изразяване по описателен път или с други думи)
- **символ** (предметно конкретизиран образ с преносно значение)
- **синекдоха** (изразяване на цялото чрез част от него)
- **симфора** (съединение с липсваща средна част на сравнението, при което **сравнимо** и сравняемо се намират в непряка връзка)
- сравнение (съпоставяне на общо и различно)
- **хипербола** (преувеличаване)

в) стилистически похвати:

- **акромонограма** (повтаряне в края на стиха на слог, сричка, дума или рима)
- **акростих** (началните букви на всеки стих образуват дума, израз или име),
- **алогизъм** (нарушаване на присъщата на словосъчетанията смислова връзка и естествен ход на развитието)
- **амплификация** (разширяване, използване на словесни обрати, тропи и фигури за усиляне на речевата експресия)
- **анаграма** (разместване на букви)
- **анадиплос** (първият стих на строфата се повтаря в последния или последният в първия стих на следващата строфа)
- **антанаклазис** (отражение, една и съща дума с две различни значения "омоним" се повтаря в контекста)
- **парадокс** (неочаквано, необичайно съждение в разрез с общоприетото)

5. Синтактични особености на текста.

6. Фонологични особености на текста (звукова символика, ритъм, пауза, рима).

7. Сравнете авторовото изложение и речта на героите.

8. Открийте думи, които назовават цветове (цветопис). Коментирайте художествения ефект от движението на цветовете в текста.

9. Коментирайте думи, изрази и изречения, които функционират като рамка на текста.

При съставянето на алгоритъма е използван "Енциклопедичен речник на литературните термини" от Иван Богданов (Издателство "Петър Берон", София, 1993г.)